

Yanardağ, U. (2019). Amerikan Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği Etik İlkeler Belgesi Türkiye’de Uygulanabilir Mi? Adli Alanda Çalışan Sosyal Çalışmacılara Dair Nitel Bir Araştırma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(2), 438-462.

Araştırma

Makale Geliş Tarihi:16.10.2018

Makale Kabul Tarihi:08.05.2019

AMERİKAN ULUSAL ADLİ SOSYAL ÇALIŞMA DERNEĞİ ETİK İLKELER BELGESİ TÜRKİYE’DE UYGULANABİLİR Mİ? ADLİ ALANDA ÇALIŞAN SOSYAL ÇALIŞMACILARA DAİR NİTEL BİR ARAŞTIRMA

Is National Organization of Forensic Social Work Code of Ethics Document Applicable in Turkey? A Qualitative Research with Turkish Forensic Social Workers

Umut Yanardağ*

* Dr. Öğretim Üyesi, T.C. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, ORCID ID: 0000-0001-6854-1987

ÖZET

Sosyal çalışma mesleğinin Türkiye’de kurumsallaşma süreci tamamlanamamıştır. Bu durum sosyal çalışmacı istihdamının artışıyla birlikte gelişen sosyal çalışma uygulama alanlarında mesleki uygulamaların yürütülmesine dair etik ilkelerin belirlenmesine ihtiyaç duyulmasına yol açmaktadır. Mesleki uygulamaların yürütülmesine dair etik ilkelerin belirlenmesine İhtiyaç duyulan uygulama alanlarından biri de, adli sosyal çalışma alanıdır. Nitel bir araştırma olan bu çalışma, adli sosyal çalışma alanında çalışan/çalışma deneyimi bulunan, maksimum çeşitlilik örneklemeyle seçilmiş on üç sosyal çalışmacıyla elde edilen bulgularla adli alanda çalışan sosyal çalışmacıların çalıştıkları kuruma, meslektaşlara, danışanlara ve topluma karşı etik sorumlulukları, sosyal çalışmacıların karşılaştıkları etik sorunları ve adli alanda sosyal çalışma mesleğine dair etik ilkelerin belirlenmesine dair ihtiyacın Amerikan Adli Sosyal Çalışma Derneği Etik İlkeler Belgesi’nin Türkiye’ye uyarlanmasıyla giderilip giderilemeyeceğini ortaya koymak amacındadır.

Anahtar Kelimeler: Adli sosyal çalışma, etik, etik ilkeler

ABSTRACT

In Turkey, the process of institutionalization of the social work as a profession has not yet been completed, which creates a challenge in terms of the determining the standards on the implementation of professional practices in sub-social work areas and in terms of implementing the practices in accordance with ethical principles and values. There is a need for ethical principles and values in order to institutionalize the professional practices in the field of forensic social work, which is one of the sub-professional practice areas of social work. In this context, this is a qualitative research, in which views on adaptability of Organization of American Forensic Social Work Code of Ethics Certificate to Turkey are discussed together with ethical issues and responsibilities of the social workers working in the field of forensic social for the agency they work, colleagues, clients and society, as well as the findings of the interviews, conducted through semi-structured forms with 13 social workers and for which the content analysis were carried out.

Key Words: Forensic social work, ethic, codes of ethics

GİRİŞ

Türkiye’de yaklaşık 55 yıllık bir geçmişi bulunan sosyal çalışma mesleğinin kurumsallaşma süreci tamamlanmamış olup, geçmişte az sayıda meslek elemanının istihdam edildiği Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı gibi bakanlıklara bağlı kuruluşlarında istihdam edilen sosyal çalışmacı sayısının artması, sivil toplum örgütleri gibi yeni sosyal çalışma alanlarında sosyal çalışmacıların istihdam edilmeye başlanmasıyla, sağlık, adalet gibi sosyal çalışma alanlarında gerçekleştirilen mesleki uygulamalar da gelişmeye başlamıştır.

Sosyal çalışma alanlarında uygulamaların gelişmesi, uygulama alanlarına özgü etik ikilemlerin çözümüne yönelik araçlara ihtiyaç duyulmasına neden olmuş, bu çerçevede, 2001 yılında akademisyenler ve uygulayıcılardan oluşan bir komisyon tarafından Uluslararası Sosyal Çalışmacılar Federasyonu (IFSW), Amerikan Sosyal Çalışmacılar Derneği (NASW), Çek Cumhuriyeti Sosyal Çalışmacılar Etik Kuralları incelenerek, Türkiye’nin kültürel özelliklerine, sosyal yapısına ve mesleğin uygulama koşullarına uygun bir şekilde (Cılga, 2004: 74) hazırlanan ve Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği tarafından ilan edilen ulusal meslek etik ilke ve değerlerine ek olarak sosyal çalışma uygulama alanlarına özgü meslek etik ilke ve değerlere dair düzenlemelerin gerçekleştirilmesi gündeme gelmiştir.

Etik ilke ve değerlerin belirlenmesine ihtiyaç duyulan sosyal çalışma uygulama alanlarından biri, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği’nin 2015 yılı istatistiklerine göre

sosyal çalışmacıların Türkiye’de en çok istihdam edildiği üçüncü alan olan adli sosyal çalışma alanıdır (Karakuş, 2015).

Adli sosyal çalışma alanında etik ilke ve değerlerin belirlenmesinde iki yol bulunmaktadır. Bu yollardan birincisi, Türkiye Felsefe Kurumu ve Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği tarafından “Sosyal Hizmetlerde Yolsuzluk ve Diğer Etik sorunları Aşmada ve Önlemede Bir Yol Olarak Etik Kapasite Geliştirme Projesi” (Acar vd., 2017) kapsamında gerçekleştirilen çalışmaya benzer bir şekilde, sosyal çalışmacıların karşı karşıya kaldığı etik sorunların araştırma yoluyla tespit edilmesi ve araştırmadan elde edilen bilgiler ışığında meslek etik ve ilkelerin belirlenmesidir.

İkinci yol, farklı ülkelerde tanımlanan etik ilke ve değerlere dair belgelerin Türkiye’ye uyarlanmasıdır. İkinci yol, sosyal çalışma mesleğine dair mesleki etik ilke ve değerlerin belirlenmesinde evrensel çerçevede mesleğin ortak ilke ve standartlardan esinlenme, ulusal düzeyde özgün yorum ve katkılar yapma (Cılga, 2004: 73) olanağı sağladığı için etik ilke ve değerlerin belirlenmesinde kolaylaştırıcı bir unsur olabilmektedir.

Bu çalışma, adli sosyal çalışma alanında çalışan sosyal çalışmacıların karşı karşıya kaldığı etik sorunları ortaya koymak ve adli sosyal çalışma alanında ulusal etik ilke ve değerlerin belirlenmesinde ikinci yolun işlevsel olup olmadığını Amerikan Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği (National Association of Forensic Social Work) tarafından yayınlan etik ilkeler belgesi üzerinden tartışmak amaçındadır. Bu amacı gerçekleştirebilmek için önce adli sosyal çalışma ve adli sosyal çalışma alanında etik konuları ele alınacaktır.

ADLİ SOSYAL ÇALIŞMA

Adli sosyal çalışmaya dair birden fazla tanım bulunmaktadır. Roberts ve Brownell’e (1999) göre adli sosyal çalışma, özellikle mağdurlar, genç ve yetişkin hükümlüler olmak üzere özellikli gruplara yönelik bilgi ve becerilerle gerçekleştirilen sosyal çalışma uygulamaları ve politikalarıdır. Bir başka tanıma göre adli sosyal çalışma yasal ve insani hizmetler sistemi arasında ortaklaşan konulara odaklanan mesleki uzmanlık alanıdır (Barker, Branson, 2000).

Adli sosyal çalışma alanı, danışanların problemlerinin yasal konular ve adalet sistemiyle kesişmesi ile birlikte bir özel uygulama alanı olarak gelişmiştir (Robbins vd., 2014). Amerikan Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği ise adli sosyal çalışmayı aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

Adli sosyal çalışma, sosyal çalışmanın hukuka ve yasal sistemlere ilişkin konu ve sorunlara yönelik uygulanmasıdır. Mesleki uzmanlığın mahkûmlar için klinik ve psikiyatrik merkezlerin ötesinde beceri ve sorumluluk konularında değerlendirme ve müdahale düzeyi bulunmaktadır. Daha geniş bir tanımıyla adli sosyal çalışma; hem adli hem medeni kanun ile ilgili konularla ve ihtilaflarla ilgili sosyal çalışma uygulamalarıdır. Bu uygulamalar; çocuk koruma, boşanma, ayrılma, ihmal, ebeveynlerin haklarının sonlandırılması, eş ve çocuk istismarının belirtileri, çocuk ve yetişkin adalet hizmetleri, adalet hizmetleri, ıslah (eğitim) ve mahkeme zoruyla tedavi konularını kapsamaktadır (NOSW, 1997).

Adli sosyal çalışmacıların, çalışma alanları oldukça geniş olup birçok farklı rol ve işleve sahiptirler. Özellikle; çocuk ve yaşlıların korunması, çocukların savunuculuğu, çocukların ifadelerinin alınması, ana / babalık haklarının feshi ve evlat edinme, eğitim evlerinde suça sürüklenen çocuk ve yetişkin yaştaki hükümlülere yönelik hizmetler, mahkeme kararları doğrultusunda ruh sağlığı ve madde bağımlılığı tedavileri, suç mağdurlarına yönelik hizmetler, suçlulara yönelik toplum hizmetleri ve mağduriyetlerin giderilmesi, insan ticareti, ev içi şiddet, eğitim, sağlık bakımı, sosyal haklar, akrabalık ve yaşlı bakımı, medeni ve cezai davalarda yeterlilik (ehliyet) değerlendirmeleri, cezanın hafifletilmesi ve arabuluculuk bu rol ve alanlardan bazılarıdır. Ayrıca sosyal çalışmacılar gerekli durumlarda “tanık” olabilmektedir (Barker ve Branson, 2000; Maschi ve Killian, 2011).

Barker ve Branson (2000) Amerika Birleşik Devletleri’nde sosyal çalışmacıların adli sosyal çalışma alanındaki görevlerini aşağıdaki gibi tanımlamışlardır:

1. Uzman olarak hukuk mahkemelerinde tanıklık yapmak,
2. Mahkeme veya yasal merciler tarafından kullanılabilir bilgi üretmek, bireylerin sistematik bir şekilde değerlendirilmesi,
3. Suçun işlenmiş olabileceği davalarda araştırma yapmak ve yapılan araştırmanın sonuçlarını, jüriler, yargıçlar ve diğer mercilere sunmak,
4. Sivil olaylarda oluşan ihmale veya adli olaylarda suçlu bulunanlara dair kesin karar verme, cezalandırma ve rehabilite etmeye dair mahkemeye öneride bulunmak,
5. Mahkeme kararıyla ceza verilen suçlu bireyin mahkeme için izlenmesi ve raporlanmasını sağlamak,
6. Çatışma veya anlaşmazlık halinde bulunan bireyler ve gruplara dair arabuluculuk yapmak,
7. Olası etik olmayan veya görevi kötü kullanma durumlarında kolaylaştırıcı olmak için sosyal çalışmacıların meslek standartları ile ilgili tanıklık yapmak,
8. Yasaların meslekleri üzerindeki etkisine dair meslektaşların eğitimine kendini adanmak,
9. Mesleki uygulamayı düzenleyen yasaların geliştirilmesi ve uygulanmasına olanak sağlamak,
10. Mesleki etik değerler ve yasalar doğrultusunda danışanlar ile ilişkilerini sürdürmektir (Barker ve Branson, 2000; Green vd., 2005).

TÜRKİYE'DE ADLİ SOSYAL ÇALIŞMA UYGULAMALARI

Türkiye'de adli sosyal çalışma uygulamalarını, mahkemelerde "kanunla muhalefete düşmüş ve mağdur veya tanıklığına başvurulması gereken çocuğun adli süreçte korunmasına, çocuğun yüksek yararının gözetilmesinin sağlanmasına, boşanma davası sürecinde velayet konusunun değerlendirilmesine, boşanma davası kararının gereğinin yerine getirilmesi (çocuk icrası vb.) başta olmak üzere mahkemeye başvurmuş aileye yönelik psiko-sosyal müdahalelerin gerçekleştirilmesine, denetimli serbestlik müdürlüklerinde denetimli serbestlik uygulamalarının yürütülmesine, cezaevlerinde kalan çocuk, genç, kadın ve erkek yetişkin mahkumlar ve sosyal çevrelerine yönelik psiko-sosyal çalışmalar gerçekleştirilmesine, arabuluculuk ve uzlaştırma çalışmalarının yürütülmesine yönelik mesleki uygulamalar olarak açıklanabilir.

Türkiye'de adli hizmetler Adalet Bakanlığı'na bağlı kuruluşlarda gerçekleştirildiği için adli sosyal çalışma uygulama alanları; eğitim evleri, cezaevleri, aile ve çocuk mahkemeleri, denetimli serbestlik müdürlükleri olarak açıklamak mümkündür.

Türkiye'de sosyal çalışmacılar adli alanda ilk kez 1965 yılında istihdam edilmiştir (Dönümcü, 2004). Her ne kadar adli sosyal çalışma alanında mesleki uygulamalar 1965 yılında başlamış olsa da, adli alanda sosyal çalışmacı istihdamı 2000'li yıllara kadar yoğun bir şekilde gerçekleştirilmemiştir. 2015 yılında Karakuş tarafından derlenen verilere göre; Türkiye'de Adalet Bakanlığı'na bağlı kuruluşlarda çalışan 449 sosyal çalışmacı bulunmaktadır (Karakuş, 2015). Adli sosyal çalışma alanında çalışan sosyal çalışmacılar, aktif çalışan sosyal çalışmacıların yaklaşık %9,6'sını oluşturmaktadır.

Türkiye'de adli sosyal çalışma alanına dair bilgi, beceri ve değerler, lisans eğitiminde uygulayıcılara verilmektedir. Adli alana özgü ileri mesleki eğitim programları ve lisansüstü programlar bulunmamaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'de adli sosyal çalışma alanında sosyal çalışmacıların istihdamı Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) puanlarına göre yapılmakta olup sosyal çalışmacıların adli alanda çalışmaları için sosyal çalışma lisans programından mezun olmaları dışında herhangi bir koşul¹ aranmamaktadır. Türkiye'de adli sosyal çalışma uygulamaları kamusal

¹ 4787 kanununun 5. Maddesinde her ne kadar mahkemede çalışacak olanların tercihen; evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını doldurmuş ve aile sorunları alanında lisansüstü eğitim yapmış olanlar arasından atanacağı belirtilse de hüküm zorunlu olmadığı için uygulanmayabilmektedir.

uygulamalardır ve bilirkişilik, çocuk icrasında görev yapmak gibi ek ödemeyi gerektiren işler dışında sosyal çalışmacıların yapmış olduğu mesleki çalışmalar ücretsiz bir şekilde sunulmaktadır.

Adli sosyal çalışma uygulamaları, meslek elemanlarının görev ve sorumluluklarının tanımlandığı yasal düzenlemelere göre gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda sosyal çalışmacıların adli alandaki görevleri çalışma alanlarına göre aşağıdaki gibidir:

Tablo 1. Sosyal Çalışmacıların Adli Sosyal Çalışma Alanındaki Görevler Tanımları

HUKUKİ DÜZENLEME	GÖREV	GÖREV TANIMI SADECE SOSYAL ÇALIŞMACILAR İLE Mİ İLGİLİ?
Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük	<ul style="list-style-type: none"> İdari gözlem, eğitim kurullarında görev almak, sınıflandırma merkezleri ve kapalı kurumlarda mahkum değerlendirmesinin yapılması, kamu hizmetlerde çalıştırılacakların belirlenmesi, konferans ve seminer düzenleme, psiko-sosyal yardım servisinde uygulamalar gerçekleştirmek. 	Tanımlanan görev sadece sosyal çalışmacının görevi değildir.
4787 Sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun	<ul style="list-style-type: none"> Davanın esasına girilmeden önce ve davanın görülmesi sırasında, mahkemece istenen konular hakkında taraflar arasındaki uyuşmazlık nedenlerine ilişkin araştırma ve inceleme yapmak ve sonucu bildirmek Mahkemenin gerekli gördüğü hallerde duruşmada hazır bulunmak, istenilen konularla ilgili çalışmalar yapmak ve görüş bildirmek, Mahkemece verilecek diğer görevleri yapmaktır. 	Hayır (Sosyal çalışmacı, psikolog ve pedagoğ için aynı görevler tanımlamıştır)
Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği	<ul style="list-style-type: none"> Yükümlülerle bireysel görüşmeler yapmak ve grup çalışmalarını yürütmek, Yükümlülerin boş zamanlarının yapılandırılmasına yönelik eğitsel ve sosyal çalışmaları diğer kurumlarla iş birliği içinde yürütmek, 	Hayır, Yasal düzenleme ile tanımlanan denetimli serbestlik müdürlüğünde kadrolu veya geçici olarak görev yapan psikolog, sosyal çalışmacı,

	<ul style="list-style-type: none"> • Yükümlülerin; iyileştirilme süreçlerini izlemek ve yükümlünün durumu hakkında vaka sorumlusunu sözlü ya da gerektiğinde yazılı olarak bilgilendirmek, • Sosyal araştırma raporu hazırlamak Gerektiğinde hizmetler listesinin oluşturulmasında görev almaktır. 	sosyolog ve öğretmenlerden oluşan denetimli serbestlik uzmanı ile ilgilidir.
--	--	--

Tablo 1 (devamı). Sosyal Çalışmacıların Adli Sosyal Çalışma Alanındaki Görevler Tanımları

HUKUKİ DÜZENLEME	GÖREV	GÖREV TANIMI SADECE SOSYAL ÇALIŞMACILAR İLE Mİ İLGİLİ?
5395 Sayılı Kanun	<ul style="list-style-type: none"> • Görevlendirildikleri çocuk hakkında derhâl sosyal inceleme yapmak, hazırladıkları raporları kendilerini görevlendiren mercie sunmak, • Mağdur, tanık ve suça sürüklenen çocuğun ifadesinin alınması veya sorgusu sırasında yanında bulunmak, • Bu Kanun kapsamında mahkemeler ve çocuk hâkimleri tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmektir. 	Hayır. Kanunla tanımlanan görevler, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, psikoloji, sosyoloji, çocuk gelişimi, öğretmenlik, aile ve tüketici bilimleri ve sosyal hizmet alanlarında eğitim veren kurumlardan mezun meslek mensupların alabildiği sosyal çalışma görevlisi unvanıyla çalışan meslek elemanlarıyla ilgilidir.

ADLİ SOSYAL ÇALIŞMA ALANINDA ETİK

Adli sosyal çalışma alanında etik ile ilgili konuları üç başlık altında toplamak mümkündür. Bu başlıklardan birincisi mesleki değerlerdir. Bilindiği gibi mesleki değerler, meslekle ilgili inançlardır, etik uygulamalar ise bu inançların gereklerinin yerine getirilmesiyle ilgilidir (Congress, 1999; Congress ve McAuliffe, 2006). Prescott (2004), sosyal adalet, bireylere ve topluma hizmet, insan onuru ve değeri, insan ilişkilerinin önemi, dürüst ve güvenilir bir şekilde davranma, geçerli ve güvenilir, genellenebilir kanıta dayalı uygulamalar ve yeterli araştırma yapmak olarak tanımlanabilecek sosyal çalışma mesleğinin temel değerlerinin adli sosyal çalışma alanında da uygulanabileceğini belirtmektedir.

İkinci başlık adli alanda uygulayıcıların karşılaşacağı etik ikilemlerdir. Ugulayıcıların yasaları uygularken karşı karşıya kalabileceği dört durum vardır. Bu durumlar, bir

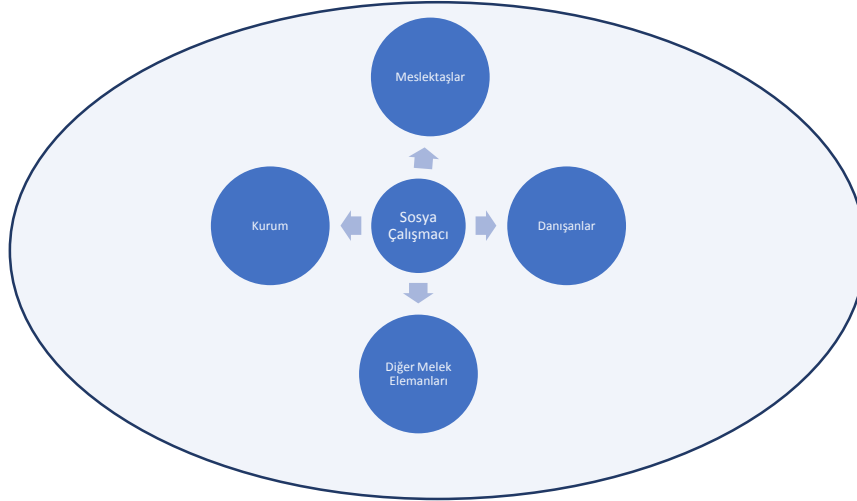
eylemin etik ve yasal olması, etik ve yasal olmaması, yasal olması fakat etik olmaması, etik olması fakat yasal olmamasıdır. Bu durumları, Congress (2002) aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

Tablo 2. Adli Alanda Etik İkilemler

Etik ve Yasal	Etik Olmayan ve Yasal Olmayan
<p><i>Örnek:</i> Bilgilendirilmiş onay olması durumunda gizli bilgilerin açıklanması</p>	<p><i>Örnek:</i> Etik Kod: sosyal çalışmacıları, müracaatçıları cinsel olarak taciz etmemelidir. Yasa: mevcut cinsel taciz yasaları</p>
Yasal Olan Ancak Etik Olmayan	Etik Olan Ama Yasal Olmayan
<p><i>Örnek:</i> Sosyal çalışmacıların, gizli bilgilerin ifşası ve ifşa öncesi olası sonuçların bildirilmesi konusunda müracaatçıları bilgilendirmesi gerektiğine dair etik kurala karşın, herhangi bir yasal cezanın yokluğunda, sosyal çalışmacı, olası bir çocuk istismarı durumu hakkında yeterli bilgi toplanması isteyebilir, böylece bir rapor hazırlayabilir.</p>	<p><i>Örnek:</i> Sosyal çalışmacılar, tüm insanların kaynaklara, istihdama ve hizmetlere eşit erişime sahip olmasını sağlamaya çalışan sosyal ve politik eyleme katılmalıdır. Etik kod çerçevesinde sosyal çalışmacılar yasalara aykırı olan, protesto ve sivil itaatsizlik eylemlerine katılır.</p>

Kaynak: Congress, 2002

Şekil .1 Adli Sosyal Çalışma Alanı

Adli sosyal çalışma alanında etik konulara dair üçüncü başlık sosyal çalışma uygulamaları gerçekleştirilirken, uygulamalardan yararlanan danışanlar, meslektaşlar, diğer meslek elemanları ve kurum ile kurulan profesyonel ilişkinin niteliği ve kurulan profesyonel ilişki çerçevesinde, danışanlara, meslek elemanlarına, kuruma ve topluma karşı sorumlulukların neler olacağıyla ilgilidir.

AMERİKAN ULUSAL ADLİ SOSYAL ÇALIŞMA DERNEĞİ ETİK İLKELER BELGESİ

Amerikan Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği tarafından yayınlanan etik belge dört başlıktan ve kırk maddeden oluşmaktadır. Belgenin dört başlığından ilki olan; “*Amerikan Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği’ne dair sorumluluklar*”, başlığı; adli sosyal çalışmacıların yeterlilik ve gelişimi (Kural 1 ve 3), örgüt ve adli sosyal çalışma arasındaki ilişki (Kural 2, 4, 5), adli sosyal çalışmacıların vâkif olmadığı durumlarda izlemesi gereken süreçler (Kural 6) ve bilimsel çalışma ve araştırmalar yaparken dikkat edilmesi gereken hususları içermektedir (Kural 7, 8, 9).

İkinci başlık olan “*İşverene ve Meslek Elemanına Dair Sorumluluklar*” başlığı; etik dışı durum (Kural 11, 12), işverenle ilişkiler (Kural 10 ve 16), süpervizyon ve eğitim süreci (Kural 13 ve 14) ve meslektaşlarla ilişkiler (Kural 15) ile ilgili hususları içermektedir.

Üçüncü başlık olan “*Danışana Yönelik Etik Sorumluluklar*” başlığı; ayrımcılık yapmama (Kural 17), bilgilendirme, onam, gizlilik (Kural 18 ve 24), ücret (Kural 25 ve 27), cinsel ilişkiye girme yasağı (Kural 31), sahtekârlık, hile yapmama (Kural 28), meslektaşlar arasında havale için hediye alışverişinin olmaması (Kural 29), uygun olana yardım etme (Kural 20 ve 26), iyiliğin korunması (Kural 19), danışma ve havale (Kural 21, 22, 23), kendi kişisel problemlerini yansıtmama (Kural 30) hususlarını içermektedir.

Dördüncü başlık olan “*Topluma Dair Sorumluluklar*” başlığı; savunuculuk (Kural 36 ve 37), yalancı şahitlik yapmama (Kural 38), yetkili kişileri görevlendirme (Kural 39), toplumun iyilik halinin korunması (Kural 40) ile ilgilidir.

YÖNTEM

Çalışma nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, araştırma deseni olarak araştırmacının zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu, çoklu kaynakları içeren veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, görsel-işitseller, dokümanlar, raporlar) ile derinlemesine incelediği, durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı (Creswell, 1998: 61) durum çalışması deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma kapsamında, adli sosyal çalışma alanında çalışan veya adli sosyal çalışma alanında çalışma deneyimi bulunan sosyal çalışmacılarla görüşülmüştür. Çalışma grubu, maksimum çeşitlilik örnekleme göre belirlenmiş olup bu çerçevede adli sosyal çalışma uygulamalarının gerçekleştirildiği farklı kuruluşlarda görev alan sosyal

çalışmacılar araştırmancının çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubuna dair bilgiler aşağıdaki gibidir:

Tablo. 3 Çalışma Grubu

	Yaş	Cinsiyet	Çalıştığı Alan	Çalıştığı Yıl
SÇ 1	34	K	Cezaevi	4
SÇ2	34	E	Cezaevi	5
SÇ 3	40	E	Denetimli Serbestlik	11
SÇ 4	41	K	Denetimli Serbestlik	13
SÇ 5	44	K	Çocuk Mahkemesi	18
SÇ 6	60	E	Çocuk Eğitimevi	8
SÇ 7	42	K	Cezaevi	14
SÇ 8	40	E	Çocuk Mahkemesi	10
SÇ 9	54	E	Çocuk Mahkemesi	15
SÇ 10	38	K	Aile Mahkemesi	12
SÇ 11	38	K	Aile Mahkemesi	12
SÇ 12	42	K	Denetimli Serbestlik	12
SÇ 13	34	K	Aile Mahkemesi	9

Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreci

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veriler elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu aşağıdaki sorulardan oluşmaktadır:

- 1) Kendinizden bahseder misiniz?
- 2) Çalışma alanınızı anlatır mısınız?
- 3) Sizce çalıştığınız kuruluşa (uygulama ortamına), müracaatçularınıza, meslektaşlarınıza, diğer profesyonellere karşı etik sorumluluklarınız neler olmalıdır?
- 4) Sizce adli alanda çalışan sosyal çalışmacılar danışanlarla çalışırken meslek etiği açısından nelere dikkat etmelidir?
- 5) Sizce adli alanda çalışan sosyal çalışmacıların topluma karşı etik sorumluluklar neler olmalıdır?
- 6) Amerikan Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği Etik İlkeler Belgesi hakkında ne düşünüyorsunuz ?
- 7) Söz konusu belge Türkiye’de uygulanabilir mi? Belgenin Türkiye uygun hale gelebilmesi için bu belgede nasıl bir değişiklik yapılmalıdır?

Çalışma kapsamında yapılan görüşmeler Kasım 2017- Haziran 2018 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmelerde “doyum noktasına” ulaşıldığı düşünüülerek görüşmelere on üçüncü görüşmede son verilmiştir. Görüşmelerin sekizi

yüz yüze, beşi Skype programı aracılığıyla internet üzerinden yapılmıştır. Yüz yüze görüşmeler, katılımcıların mesai saatleri dışında, katılımcıların belirlediği yerlerde gerçekleştirilmiştir. İnternet üzerinden yapılan görüşmeler, katılımcıların belirlediği tarih ve saatte gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler minimum 30, maksimum 60 dakika sürmüştür. Yapılan görüşmeler iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde beş soru sorulmuştur. Altıncı ve yedinci sorular sorulmadan önce araştırmaya katılanların belgeyi incelemesi için ara verilmiş, aranın ardından belgeyle ilgili iki soru sorulmuştur. Görüşmeler ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Katılımcılar gönüllük esasına göre araştırmaya katılmış olup araştırma kapsamında katılımcılara herhangi bir ücret ödenmemiştir. Araştırma için Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Etik Kurulu'ndan izin alınmış olup tüm katılımcılardan yazılı olarak bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

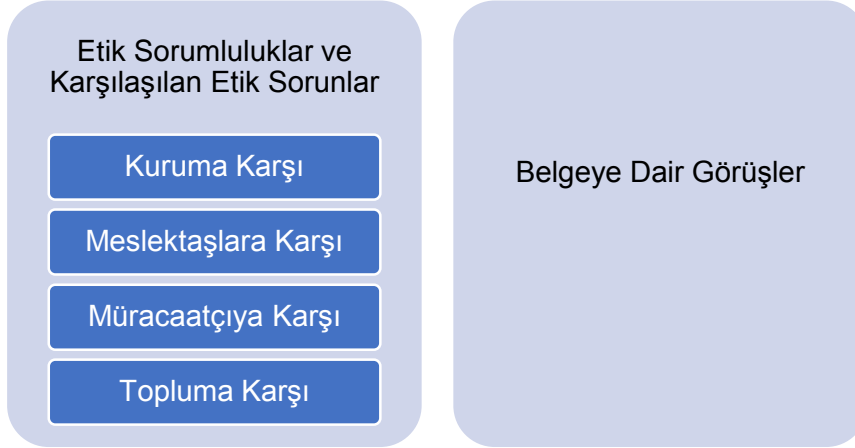
Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen on üç görüşmenin on ikisi analize tabi tutulmuştur. Analiz edilen görüşmeler, kelimesi kelimesine deşifre edilmiş, deşifre edilen görüşmeler Nvivo 10 programında içerik analizine tabi tutulmuştur. Çalışmanın kapsamı, katılımcıların karşı karşıya kaldığı etik sorunlar ve katılımcıların Amerikan Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği Etik İlkeler Belgesi hakkındaki görüşleriyle sınırlı olduğundan veriler analiz edilirken katılımcıların çalıştığı kuruluş hakkında vermiş olduğu bilgiler (kuruluşun adı vb.) analize tabi tutulmamıştır. Birbirine benzeyen veriler, belirli kavramlar ve temalar bir araya getirilerek yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular aşağıdaki gibi kategorize edilmiştir.

Şekil 2: Bulgular

A. Çalışılan Kuruma Dair Etik Sorumluluklar ve Kurum ile Kurulan İlişkide Karşılaşılan Etik Sorunlar

Araştırmaya katılanlar, çalışılan kuruma dair etik sorumlulukları, kurumun işleyişine dair kurallara uymak, kuruluşun özelliklerini bilmek, kuruluşun yönetsel süreçlerine katkıda bulunmak olarak açıklamaktadır. Bu çerçevede, araştırmaya katılanlara göre kuruma karşı etik sorumlulukların ilki, kurumun işleyişine dair kurallara uymaktır. Cezaevinde görev yapan SÇ2, bu durumu aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ2 (Cezaevi): “Kurumun kuralları var yazılı yönetmelikler onlara uymak zorundasın, oradaki insanları kurallara uydurmak lazım, bu kurallara uydurmanın da yöntemleri var x memur “haytla” “huytla” yaptırır ama sen onu daha farklı anlatırsın kişiye, kurumdan hizmet alan kurumun yararına olmayacak salt kendi yararına olacak kuruma zarara uğratacak davranışlar sergiliyorsa taraf noktasında dikkatli hareket etmek lazım.”

Kurumun işleyişine dair kurallara uymak etik bir sorumluluk olarak tanımlansa da, araştırmaya katılanlar, kurumun işleyişine dair kurallara uymanın her zaman mümkün olmadığını belirtmektedir. Kurumun işleyişine dair kurallara uyulamamasının nedenlerinden biri çalışma koşullardır. Bu durumu aile mahkemesinde çalışan SÇ11 aşağıdaki gibi aktarmaktadır:

SÇ11 (Aile Mahkemesi): “Meslek elemanı 8.30’da olması gerekirken bazen 9.30’da geliyor, bazen hiç gelmiyor, bazı adliyelerden biliyoruz, evde çalışanlar var böyle bir standart getirilmeli ama insanlar da haklı kaçıyorlar. Görüşmeden çıkıyorsun. Kafan bir milyon, o kadar yorgunsun ki kafanı dinlemek mümkün değil 8 kişilik odada ya da rahat çalışmıyorsun, daha detaylı yazman gerekiyor bazen mümkün olmuyor, uygun koşullar sağlanmadığı için yapılan işin biraz daha kötü olmasına neden oluyor.”

Kurumun işleyişine dair kurallara uyulamamasının bir diğer nedeni ise kurum kültürüdür. Araştırmaya katılanlar kurum kültürünün, kurumun işleyişine dair kurallara uymayı güçleştirdiği, kurum kültürünün farklı kuruluşlarda farklı mesleki uygulamaların gerçekleşmesine neden olduğu araştırmaya katılanlar tarafından aktarılmaktadır.

SÇ7 (Cezaevi): “Ben kendi arkadaşlarıma, x cezaevinde çalışıp x ceza evinde devam eden arkadaşlara belirttiğimde bakın kanunlar var diye, arkadaşlarımda kanun kural geçerli olabilir ama burası x, burada müdürün kuralları geçer dediği de oldu. Eski bir cezaevinin kalıplaşmış kuralları var, kanunları kuralları olsa da bakanlık dahi orası o cezaevi deyiş uygulayamıyor.”

Öte yandan, kurum kültürü nedeniyle, sosyal çalışmacılar, mesleki uygulamaları gerçekleştirirken ayrımcılıkla karşı karşıya kalabilmektedir. Bu durumu siyasi mahkumların bulunduğu cezaevinde çalışan SÇ7 aşağıdaki gibi açıklamaktadır.

SÇ7 (Cezaevi): “Mahkûm sizi devletin memuru olarak görüyor, ben meslek elemanı olarak buradayım diyorum. İnfaz koruma memurları, siz teröristsiniz çünkü onları savunuyorsunuz diyor. Böyle bir süreçte başladım. O benim için gerçekten zordu. Önce meslek olarak kabul ettirmek zordu.”

Adli alanda çalışan sosyal çalışmacıların kuruma dair etik sorumluluklarının ikincisi, çalıştıkları kurumun özelliklerini bilmektir. Çocuk mahkemesinde çalışan SÇ5 bu durumu aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ5 (Çocuk Mahkemesi): “Kurumun sınırlarını, kurumun güçlü ve zayıf yönlerini bilmesi gerekiyor öncelikle, bunu bilmezse, beklentileri de düşük oluyor, adli sistem içinde çalışan bir uzmanın kendi kurumunun mevzuatını çalışma sistemini, oradaki çalışma kültürünü bilmesi gerekiyor, sadece çalışma sistemini değil sistemle ilgili olan bütün mevzuat da dahil olmak üzere, mesleki roller çok net hakim savcı rolleri diğer roller çok belirgin, adli sistem içinde kim neyi yapar, bunu bilmek ayrı bir şey, ama aynı zamanda kastettiğim mevzuata yasalara da hakim olması.”

Araştırmaya katılanlara göre sosyal çalışmacıların kuruma karşı etik sorumluluklarının sonuncusu yönetsel süreçlere katkı sağlamaktır. Bu durumu SÇ6 aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ6 (Çocuk Eğitimevi): “Tüm çalışmalarını bunları yerine getirebilecek yönetsel süreçlere katkı, yönetimin bir parçası olmak lazım, çağdaş yönetimin özelliğidir yönetişimin sağlanmasıdır. Klasik anlamda yöneten yönetilen hiyerarşiye bağlı yetki değil, formel yetki diyeceğimiz mesleki yetkinin yönetime kanalize edilmesi gerekiyor. Bunu fiili olarak savunulardan biriyim fikrinsel savunmayı kastetmiyorum, yönetime aktarmaktan bahsediyorum.”

B. Sosyal Çalışmacıların Meslektaşlara ve Diğer Meslek Elemanlarına Karşı Etik Sorumlulukları ile Meslektaşlarla ve Diğer Meslek Elemanlarıyla Kurulan İlişkilerde Yaşanan Etik Sorunlar

Araştırmaya katılan sosyal çalışmacılar, meslektaşlarına karşı etik sorumlulukları meslektaşlara süpervizyon verilmesi ve meslektaşlara saygı duyulması olarak tanımlamaktadır. Meslektaşlara karşı etik sorumlulukların ilki meslektaşlara süpervizyon verilmesidir. Bu durumu SÇ5 aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ5 (Çocuk Mahkemesi): “...birbirlerinin gelişimine destek olması gerekiyor, süpervizyon sisteminin çalışmamasından dolayı da olabilir vaka bazlı çok çalışmıyoruz, bakış açılarımız değişebiliyor, farklı meslek gruplarının olması avantaj olması gerekirken çoğu kez dezavantaj olabiliyor.”

Meslektaşlara karşı etik sorumlulukların bir diğeri meslektaşlara saygı duyulmasıdır. Saygı duymayı “varlığını kabul etmek” olarak tanımlayan SÇ10 meslektaşının saygısız davranışını aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ10 (Aile Mahkemesi): “Mesleki olarak, insan olarak yani mesela şöyle bir örnek vereyim, biri başladı ben hiç tanımıyorum O da beni tanımıyor, yan odadan çıktığımı görüyor, personel olduğumu biliyor, bölünmeler gruplar olduğu için bana selam verilmiyor.”

Öte yandan her ne kadar meslektaşına saygı, sosyal çalışmacıların meslektaşlarına karşı etik sorumluluklarından biri olarak tanımlanmış olsa da akçeli işleri yapmak gibi sosyal çalışmacılar arasında rekabet yaratan durumlar, meslektaşların birbirine saygı duymamalarına neden olabilmektedir. Aile mahkemesinde çalışan bir başka sosyal çalışmacı SÇ13, bu durumu aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ13 (Aile Mahkemesi): “SHU arkadaş var, X Adliyesinde bir çocuk vardı çocuk teslimine gidiyordum, bir iki kez ben teslim ediyordum, çocuk bana alıştığı için ben ilgileniyordum. Sonra Y Adliyesine geldim, baba yine beni istedi, sıraya girmek istedi, böyle bir baba var ben bu çocuğu alayım dedim, sıraya girsin dediler, en sonunda bu SHU arkadaş, siz aramayın, biz geleceğiz dediler. Çok güzel, burada hem bana yapılan bir saygısızlık var hem de mesleğine, istediğin tüm çocuk teslimleri senin olsun ama bir vatandaşı arayıp bana vereceksiniz parayı demek bu, çıkar çatışması çok fazla ve kişisel hırslar çok fazla, daha çok para kazanma isteği hem vatandaş hem mahkeme hem bireysel olarak meslek elemanlarını herkesi suiistimal ederek yapıyorlar, saygı çok fazla yok, birbirimize saygı duymamız gerekiyor.”

Aile mahkemesinde çalışan SÇ11 ise bu durumu aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ11 (Aile Mahkemesi): “Özellikle para mevzusu, bilirkişilikte bu çok ön plana çıktı, adalet bakanlığı uzmanları arasında ciddi olmayan tek şey bilirkişilik. Ve adalet bakanlığı da bu yüzden uzmanlardan nefret ediyor, çok dilekçe vs. gittiği için az önce dedim ya telefonla gidiyor, mübaşire beni çağır sana da pay vereyim komisyonlu çalışan tipler vardı. Maddi çıkarlar konusunda etik olmayan meslek elemanları var, SHU’lar var.”

Araştırmaya katılanlar, diğeri meslek elemanlarına karşı etik sorumluluklarını mesleki sınırları göz ederek mesleki uygulama gerçekleştirmek olarak tanımlamaktadır. Ancak sosyal çalışmacıların 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu’yla tanımlanmış mesleki bir unvan olan sosyal çalışma görevlisi unvanını, sosyolog, psikolojik danışman, psikolog, çocuk gelişimi uzmanı, aile ve tüketici uzmanı ile öğretmenlerle paylaşması, her meslek için ayrı görev tanımları bulunmaması diğeri mesleklerle kurulan ilişkilerde etik sorunların oluşmasına yol açabilmektedir. Bu durumu aile mahkemesinde çalışan SÇ 13 aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ13(Aile Mahkemesi): “Ben pedagoğum pedagoğ olarak alıyorum dosyayı, sosyal çalışmacı olarak, sosyal çalışma görevlisi olarak geçiyor, sosyal çalışmacı dendiğinde dikkatini çekmiyor hakim kelime oyunları yapıyor, ben bir tane dosya aldım, 10 sayfa rapor yazdım, sosyal hizmet uzmanına tebliğ diyor, sosyal hizmet uzmanı dediği kişi pedagoğ, her yerde pedagoğ olarak geçiyor ama raporunu verdiği zaman sosyal çalışmacı olarak raporunu yazıyor ve hakim SHU olarak biliyor.”

C. Danışanlara Karşı Etik Sorumluluklar ve Danışanlarla Kurulan İlişkide Karşı Karşıya Kalınan Etik Sorunlar

Araştırmaya katılanlar, adli alanda çalışan sosyal çalışmacıların danışanlara karşı sorumluluklarını; mesleki yeterliliğe sahip olma, gizlilik ilkesine dikkat etme, vaka bazlı savunuculuk, ön yargılı olmamak, sınırların korunması, tayin vb. durumlarda danışana karşı sorumlulukların yerine getirilmesi olarak açıklamaktadır.

Araştırmaya katılanlara göre danışanlara karşı etik sorumlulukların ilki, mesleki yeterliliğe sahip olmadır. Bu durumu, çocuk mahkemesinde çalışan SÇ8, tarafından aşağıdaki gibi açıklanmaktadır:

SÇ8 (Çocuk Mahkemesi): “Çocuklara yaklaşıma çok dikkat etmeli, şu anda direkt KPSS’den sonra çeşitli sınavlardan sonra alım yapıyordu, bir hizmet içi eğitim olsa buraya başlayanlar için, çünkü burası farklı bir ortam, yaklaşım çok önemli, iletişim, sorulacak soruların soruluş tarzı sorular çok önemli, çocuk veya aile belirli ön yargıyla geliyor burası adliye, siz memursunuz, belli bir çekince ile geliyor, rahatlatmanız lazım.”

Mesleki yeterliliğe sahip olma adli alanda karşı karşıya kalınabilecek tüm durumlara yönelik mesleki uygulamaları gerçekleştirmeyi, mesleki becerilere sahip olmayı da beraberinde getirmektedir. Aile mahkemesinde çalışan SÇ10 bu durumu aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ10 (Aile Mahkemesi): “...karşılaştığım vakaların özellikleri hassasiyetleri acil müdahale gerektiği ve yaşanan en travmatik vakalar olarak tanımlayabileceğim için hazır olabilmeli, adli sistemin zorluklarını bilerek, adli sistemde çalışırken alternatif üretilebilecek noktaya gelerek. Görüşme teknikleri konusunda çok iyi olarak.”

Danışanlara karşı etik sorumlulukların bir diğeri gizliliğidir. Araştırmaya katılan sosyal çalışmacılar, gizlilik ile ilgili etik sorumluluklarını gerçekleştirirken güçlüklerle karşı karşıya kaldıklarını belirtmektedir. Bu güçlüklerden biri çalışma ortamıdır.

SÇ1 (Cezaevi): “Ben bir gün mahkum çağırmıştım odama iki tane gardiyan getirdi onu, ben üçüne de çay söyledik çay içtik, o sırada da ben form dolduruyordum, işim bitti, gardiyanlardan biri mahkumu götürürken diğeri dedi ki hocam o adama sen söyledin ama o mu içti biz mi içtik ne oldu anlamadık, emin ol, zor durumda kaldık dedi. Hayırdır ne oldu dedim, çünkü o mahkum iki hafta önce çay bardağını kırmış bir gardiyanın yüzünü kesmiş, bilemiyorsun bu durumları, karşılaşılabiliyorsun anlık durumlarda, bu etikle ilgili bir sıkıntı olabiliyor, bu konuda çok keskin olmamak gerekiyor. Meslek elemanları yalnız kalmayayım diyebiliyor ama ilk yardımda bile önce kendi güvenliğini sağlamak gerekiyor, bazen çokta yardımcı olması gerekiyor.”

Öte yandan, sosyal çalışmacıların gizliliğe dair sorumlulukların yerine getirilememesinde bir başka güçlük mahkemelerde dosyaların gizliliğinin korunamamasıdır. Bu durumu aile mahkemesinde çalışmış SÇ11 aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ11 (Aile Mahkemesi): “Dosyaların gizliliği olmuyor, kaleme gelen her avukat, herkes seni görebiliyor. Mahrem konular çocukla ilgili mahrem konular gizlilik değil, davalı senin yazdığın raporu da alabiliyor, onların hakkında olumsuz bir şey yazdığında hedef oluyor. Adli çalışmalarda fiziki koşullar hiç uygun değil.”

Danışanlara karşı etik sorumluluklarından bir diğeri vaka bazlı savunuculuktur.

SÇ6 (Çocuk Eğitimevi): “... savunuculuk görevi orada net olarak görülüyordu. Benim söylemek istediğim şey o değil, kaçınılmaz değil savunuculuk görevi, savunuculuk görevinin reddedilmesi tam bir etik ilke ihlaliydi... Meslek elemanları halihazırda koşullara bakmaksızın savunuculuk görevlerini danışanlar açısından yapması gerekiyor, yapmazlarsa etik olmayan bir durum var.”

Öte yandan, danışanlara karşı önyargıları davranmamak araştırmaya katılanlar tarafından danışanlara karşı etik bir sorumluluk olarak tanımlanmaktadır. Denetimli Serbestlik Şube Müdürlüğünde çalışan SÇ4, bu durumu aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ4 (Denetimli Serbestlik): “Bize gelen müracaatçılar ön yargıyla geliyor. Her yerde dışlanmış marjinal bir şekilde geliyor, kimse bizi anlamaz kimse bizi dinlemiyor. Kabul edici olmak gerekiyor... O da öyle davranırsa (SHU), kaybediyoruz zaten. Kişiler denetimli serbestliğe gelince mahkemede gibi yargılanacaklarını düşünüyorlar. Böyle olmadığını göstermek lazım. Onları dikkate aldığınızda, bir dahaki görüşmeye motive olmuş geliyorlar. Çünkü ilk defa biri onları dikkate almış ve gözlerinin içine bakarak dinliyor.”

Araştırmaya katılan sosyal çalışmacılar tarafından danışanlara karşı etik sorumluluk olarak tanımlanan bir başka husus, danışanlarla kurulan ilişkide sınırların korunmasıdır. Cezaevinde çalışan SÇ7 bu durumu aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ7 (Cezaevi): “Hükümlüler bir tedirginlik yaşadığınızı anlattığı zaman daha çok üzerinize gelebiliyor. Burada emin ve net bir şekilde hareket etmeniz gerekmekte. Sınırlar iyi çizildiğinde şey çok diğer alanlarda görülüyor, mesleki ilişkinin sınırları kalktığında o tamamen bitiyor. Özellikle hükümlüler ve tutuklularda. Özellikle kadın çalışanlar için, meslek elemanı için. Uzun yıllar cezaevinde yatan bir erkek hükümlü ile kadın meslek elemanı iletişime geçtiği zaman, eğer o çizgi kaçarsa bu sefer mesleki ilişki kopuyor, mahkûm tarafından farklı noktaya geliyor, bu durum senin hem o kişiyle hem de idareyle sorun yaşamana neden olabiliyor.”

Ayrıca, sosyal çalışmacıların danışanlarla kurdukları ilişkilerin kesintiye uğraması durumunda, danışanın bu durumdan etkilenmemesine yönelik çalışmaların yönetilmesi, vakaların süreklilik arz eden bir şekilde takip edilmesi gerekliliği araştırmaya katılanlar tarafından danışana karşı etik sorumluluk olarak tanımlanmaktadır.

SÇ5 (Çocuk Mahkemesi): “Sık sık uzman değişimi süreci olumsuz yönde etkiliyor, bunun bir süresi olmalı yani bir vakayı aldığı zaman oradan tahliye oluncaya kadar takip etmeli, sürdürülebilirliğin sağlanması gerekiyor ama onun da evveliyatı var, ta kolluk kuvvetinden sürdürülebilirlik, bir başka şey tahliye olduktan sonra işe yerleştirme okuluna yerleştirme ve tam da ideal olan toplumsallaşma sürecinde etik ilkelere uyulmadığını düşünüyorum. Şahsen böyle bir olanak sağlanmıyor.”

Öte yandan araştırmaya katılan sosyal çalışmacılar, danışanlara karşı etik sorumluluklarını yerine getirirken çeşitli güçlüklerle karşı karşıya kaldıklarını da belirtmektedir. Sosyal çalışmacıların danışanlara karşı etik sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları güçlüklerin ilki kurum yöneticilerinin tutumlarıdır. Bu durumu çalıştığı cezaevinden istifa eden SÇ1 aşağıdaki gibi aktarmaktadır:

SÇ1 (Cezaevi): “Şöyle ki benim cezaevinin müdürü adını söyleyince herkesin soyadını bildiği bir insandı ve mobbingin şahı bir insandı, pantolonunun önündeki çizgi düzgün değil diye geri gönderen veya bir personel rapor aldığında gardiyan

gönderen hakikaten hasta evde mi yoksa başka bir şey yapıyor mu diye, benim deneyimim üstünden çok baş edilebilir durum yoktu, psiko-sosyal servis bakanlık elemanı olarak geçiyor, doğrudan bakanlığa iletebiliyor ama sonrasında sıkıntıları göze alırsa, bu duruma sessiz kalmak aslında bir dayanak sağlıyor insanlar rahat etmek için.”

Kurum yöneticilerinin yönetsel tutumlarının yarattığı etkiyi cezaevinde çalışmış bir başka sosyal çalışmacı aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ1 (Cezaevi): *“Türkiye’de kuruluşların müdürleri biraz krallar, acayip yetkileri var savcı vs. Çok etik davranmadıkça personel de etik davranamayabiliyor, bu sefer ikincil mobbingler başlıyor, personeli farklı şekilde rahatsız etme, sindirilme başlıyor, insanlara yansıyor, birlikte çalıştığın insanlara, çok acayip dengelerde olabiliyor, etiği anlatırken sadece meslek elemanlarından ziyade çalıştığı kuruluşlardakilere de anlatmak lazım, karşı çıkılıyor mu çıkılıyor o kişi o müdür o hakim her neyse çalıştığı insanları rahatsız ediyor. Tek taraflı giderse olamayabiliyor.”*

Öte yandan, kurum kültürü nedeniyle mesleki çalışmalar sınırlanabilmektedir. Bu durum danışanlara karşı sorumlulukların yerine getirilmesinde sorunlara yol açabilmektedir. SÇ3 bu durumu aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

SÇ3 (Denetimli Serbestlik): *“Standartlarla uğraşmamalısın, o biriciklik o özgülük her zaman geçerli, ama bizim sistemde standardın dışında çıkmayalım adli kalıplar içinde neler yapılması gerekiyorsa ya da sistemden bizden ne bekliyorsa sadece bunu yapalım diyor, bu da bizim bütüncül bakış açımıza aykırı çok çelişen bir durum.”*

Danışanlara karşı etik sorumlulukların yerine getirilmesinde karşılaşılan bir başka güçlük adli alanda sosyal çalışmacıların mesleki görev sorumluluklarının tanımlanmamasıdır.

SÇ5 (Çocuk Mahkemesi): *“Adalet Bakanlığı kanunlara göre atanıyor, şu şu koşullarda sosyal çalışma görevlisi atanıyor. Ama görev tanımınız tam net değil, diğer işler diye bir şey var, hakim sana başka bir iş de verebilir, sonra gerçekten bir standartları olmalı, atıyorum en azından bir oda mesela, şu şu koşullarda görüşme yapılmalı, nasıl anlatayım, genel olarak standartları olmalı.”*

D. Topluma Karşı Etik Sorumluluklar

Araştırmaya katılan sosyal çalışmacılar, topluma karşı sorumlulukları olduğunu ifade etseler de kamu çalışanı olmaları nedeniyle, bu sorumlulukları yerine getiremediklerini belirtmektedir.

SÇ13 (Aile Mahkemesi): *“Toplum düzeyinde aile mahkemesinde yaptığımız işlerimiz aile toplumun en küçük birimi aileyi korumak ailede refaha konuşması adına bir şeyler yapıyoruz, bu ailenin ve toplum mutluluğu, kelebek etkisi diyelim mezzo düzeyde... Yasalarımız buna çok izin vermiyor, X Adliyesindeyken çocuğun annenin soyadı geçmesi konusunda baya bir çalışma yapıldı ama yaptığımız çalışmalar kitleniyor daha öteye geçmiyor geçmez de.”*

Öte yandan, araştırmaya katılan sosyal çalışmacılar topluma karşı sorumluluklarını sivil toplum örgütlerinde gerçekleştirilecek çalışmalarla ve kurumların düzenlediği seminerlerde görüş bildirerek yerine getirilebileceğini belirtmektedir:

SÇ13 (Aile Mahkemesi): “... bizim olanağımız yok memur olduğumuz için, biz kimseyi yetkilendirmeyiz, topluma karşı sorumluluklara katılıyorum. Yasa değişikliği konusunda STK ve dernekler yapılabiliyor. Hiyerarşik olduğu için yasa değişikliği yapılacak mekanizmalara çok erişilemeyeceğini düşünüyorum. Ancak STK'lar aracılığıyla veya kurumun düzenlediği seminerler ve toplantılar aracılığıyla olabilir.”

E. Belgeye Dair Görüşler

Araştırmaya katılan sosyal çalışmacılar, belgede bulunan etik ilkelere dair ifadelerin, meslek etik ilkeleriyle örtüşüğünü belirtmekle beraber, ücretlendirmeye ilgili düzenlemelerin bulunduğu 25. maddenin, Türkiye için uygun olmadığını belirtmektedirler.

SÇ6 (Çocuk Eğitimevi): “Türkiye’de yok bu mümkün değil. Bir ücret yok, bu görüşmeler bizim asıl işimiz, mevzuatla tanımlanmış olarak...”

Öte yandan, aile mahkemesinde çalışan sosyal çalışmacı SÇ13, bazı durumlarda danışanlardan ücret alındığını, sosyal çalışmacıların ücret belirleme sürecini suiistimal edebilme ihtimalinin bulunduğunu, bu nedenle ücretlendirmeye dair bir düzenlemenin mevcut koşullara göre düzenlenmesi gerektiğini belirtmektedir:

SÇ13 (Aile Mahkemesi): “Dosyada yol parası var, otobüsle gidiyor ama taksiyle gittim diyor. Taksi parası alıyor, devletten gelen bir şey değil, karşılığını almıyoruz karşılığını alsak saçma sapan bir yönelimimiz olmaz herhalde.”

SÇ 12 ise bilirkişilik vb. akçeli işlere dair etik kuralların belirlenmesi gerektiğini belirtmektedir.

SÇ12 (Denetimli Serbestlik) : “Bu belgeye bilirkişilik mevzuatlarında para hususlarının eklenmesi gerektiğini düşünüyorum. Meslektaşın meslektaşına saygı duyması gerekiyor. Bunu etik belge sağlamalı.”

Araştırmaya katılanlar, belgedeki etik ilkelere ek olarak çalışanların tükenmişlikle baş edebilmelerine yönelik mekanizmaların gerekliliğine dair bir ilkenin de belgeye eklenmesi gerektiğini belirtmektedirler.

SÇ7 (Cezaevi): “Yıpranmışlık ve tükenmişlik konusu var. Meslek elemanı tükeniyor şehir dışındaysa bile de kurumun aracılığıyla gidip geliyorsanız, muhatap aldığınız insan, gece de, zaten bir süre sonra tükeniyorsunuz ve gece de görülmüyorsunuz. Hep cezaevi personeli ve mahkumlarla oluşan bir hayatınız oluyor. O da şöyle bir tükenmişliğe yol açıyor, daha sonra sosyalleşemiyorsunuz, ben 2014’de istifa ettim. Şu an 2018 yılındayız dört yılda ben ancak sosyal hayata uyum sağladım.”

Öte yandan belgede, çocuklarla çalışmaya dair bir düzenlemenin olmadığı, etik belgede çocuklarla çalışmaya dair bir düzenlemenin eklenmesi gerektiği araştırmaya katılanlarca belirtilmektedir.

SÇ5 (Çocuk Mahkemesi): “Burada mesleki yeterlilikler ve deneyimler konusunda özellikle çocuk algısı konusunda ekstra eğitimler almış olmuş olan sertifikasyonlar gerekiyor.”

Araştırmaya katılanlar tarafından belgeye eklenmesi istenen bir başka düzenleme, vaka bazlı savunuculuktur.

SÇ6 (Çocuk Eğitimevi): “Vaka savunuculuğu eklenmesi gerektiğini düşünüyorum, şöyle bir tezim var benim, ben suçluluk alanında çok yazdım, toplantılara da katıldım sevda hoca dile getirir, şöyle bir konu var, içinde şey olarak eksiklik olarak kaldı şahsi değil. Tabi ki, burada bireyin devlet ile temas ettiği anda zaten insan hakları orada başlıyor. İlk defa temas ettiği zaman (çizerek anlatıyor) suçlu davranış, bunu diyebilmemiz için kolluğa gelmesi, gerekiyor araştırma soruşturma, yargılama, ceza, infaz, toplumsallaşma, şurada dikkat edersiniz bir macera var.”

Öte yandan, araştırmaya katılanlar belgenin Türkiye’de uygulanabilir olabilmesi için belgenin yaptırım gücünün bulunması gerektiğini belirtmektedir.

SÇ12(Denetimli Serbestlik): “Meslek örgütünün olmaması odanın olmaması nedeniyle resmi belge olması ve uyulmaması durumunda yaptırım olması gerekiyor, yoksa etik ilke var ama yaptırımı yok. Atıyorum ben bir müracaatçı ile gönül ilişki yaşadım diyelim, benim ile ilgili herhangi bir yaptırım olmaz.”

Araştırmaya katılanlar, belgenin yaptırım gücünün olabilmesi için etik ilke ve ilişkileri düzenleyici bir kuruluşa ihtiyaç bulunduğunu belirtmektedir.

SÇ7(Cezaevi): “Etik dışı uygulamaları rapor etmek cezaevinde çalışan SHU için zor. Çünkü bunun disiplin, sürgün edilme ya da cezaevi müdürü tarafından mobing aracı olarak kullanılması çok yüksek bir ihtimal zira ben bunu bizzat yaşadım. Bunun önüne ancak cezaevlerinden sorumlu genel müdür, bakan ve müsteşar gibi kişilerin meslek elemanlarının görevleri, etikleri konusunda bilgilendirilmesi ve her değişene de verilmesi için sürdürülebilir olması gerekir. Bunun içinde SHUDER’e ve diğer meslek derneklerine önemli görevler düştüğüne inanıyorum.”

SONUÇ

Adli alanda, sosyal çalışmacılar, sosyal çalışmacılara özgü bir meslek tanımı olmaksızın çalışmaktadır. Bu durum sosyal çalışmacıların mesleki rol ve sorumlulukları dışında da görev üstlenmelerine yol açabilmektedir.

Öte yandan Türkiye’de sosyal çalışmacıların, adli alanda bilgi, beceri ve değerlere sahip olup olmadığına dair standartlar bulunmamakta, sosyal çalışmacılar KPSS yoluyla istihdam edilmektedir. Nitelikli mesleki uygulamaların gerçekleştirilmesi açısından sorun olan bu durum, etik açıdan da güçlük yaratabilmektedir.

Ayrıca, araştırma çıktılarına göre sosyal çalışmacıların arasındaki çıkar çatışmalarının (akçeli işleri kimin gerçekleştireceği gibi) nasıl çözüleceğine yönelik bir düzenlemenin bulunmaması sosyal çalışmacılar arasındaki meslektaş ilişkisine zarar verebilmektedir.

Bu çerçevede, adli alanda etik ilke ve değerleri düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır. Amerikan Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği Etik İlkeleri Belgesi’ne vaka bazı savunuculuğa, tükenmişliğin önlenmesine ve çocuklarla çalışmaya dair düzenlemelerin eklenmesi, belgenin ücretlerle ilgili 25. maddesinin çıkartılması durumunda, belgenin Türkiye’de adli sosyal çalışma alanında etik ilke ve değere dair düzenleme ihtiyacının giderilmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Ancak etik ilke ve değerlere yönelik belgeler, mesleki politikaların üretilmesi açısından önemli olmakla beraber, tek başına yeterli enstrümanlar değildir. Etik ilkelere dair belgelerin işlevsel olabilmesi için etik ilke ve değerlerin gereklerinin yerine getirilmesine yönelik yaptırım gücüne sahip mekanizmaların da bulunması gerekmektedir. Zira araştırmayla ortaya konan etik sorunlar, yeni bir belgeye ihtiyaç duyulmadan, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Etik ilke ve Değer kitapçığında belirtilen düzenlemelerle çözülebilecek sorunlar olsa da Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin meslek odası yaptırım gücüne sahip olmaması nedeniyle, mevcut belge adli sosyal çalışma alanında kullanılmamaktadır.

Türkiye'de Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin lobicilik çalışmaları çerçevesinde milletvekilleri tarafından defaten Sosyal Hizmet Uzmanı/Sosyal Çalışmacı Meslek Odası kurulmasına yönelik yasa teklifinde bulunulmasına karşın yasa teklifleri yasalasamamıştır. Bu nedenle etik ilke ve değerlerin korunması için meslek odası kurulması dışında bir yola gerek duyulmaktadır. Bu yol, etik ilke ve değerlere dair yasal düzenleme yapılmasıdır.

Günümüzde, kamu hizmetlerinde yaşanan neoliberal dönüşümle birlikte kamu hizmetlerine dair standartlarının belirlenmesine yönelik düzenlemeler yapılmakta olup yapılan düzenlemelerle mesleki uygulamalara dair standartların da oluşması gündeme gelmektedir. Bu durumu 14 Aralık 2012 tarih ve 28497 sayılı Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Sağlık Meslekleri Kurulu Yönetmeliğiyle kurulan Sağlık Bakanlığı Sağlık Meslekleri Kurulu örneğinde görmek mümkündür. Sağlık Bakanlığı Sağlık Meslekleri Kurulu'nun etik ilke ihlallerine yönelik yaptırım gücü bulunmakta olup kurul, sağlık çalışanlarını meslekten men, etik ilkelere dair eğitim programına tabi tutma gibi kararlar alabilmektedir.

Öte yandan, adli alanda da etik ilkelerle ilgili düzenlemeler gerçekleştirilmektedir. Hakimler Savcılar Kurulu Genel Kurulu 6 Mart 2019 tarihinde düzenlemiş olduğu toplantıda Türk Yargı Etiği Bildirgesini kabul etmiştir (HSK, 2019). Hakimler ve savcılarla kısıtlı olan bu etik düzenlemeye benzer bir şekilde adli alandaki tüm meslekler için ayrı ayrı etik ilkelere dair düzenlemeler yapılması mümkündür. Bu çerçevede, adli alanda da Sağlık Meslekleri Kurulu gibi bir kurulun kurulması ve etik ilke ve değerlerle ilgili yasal düzenleme yapılması olanağı bulunmaktadır. Bu bağlamda, hazırlanacak adli alana özgü etik ilke ve değerler belgesi, yasal düzenlemenin dayanağının oluşturabilmesi açısından önemlidir. Ancak, sosyal çalışmacıların görev ve sorumluluklarının adli alanda tanımlanmaması, sosyal çalışmacıların adli alanda sosyal çalışma görevlisi olarak çalışması nedeniyle sadece

sosyal çalışma meslek etik ilkelerine dair yasal düzenleme yapılması mümkün değildir. Bu çerçevede, sosyal çalışma görevlisi tanımının değiştirilmesi ve adli alanda bulunan her mesleğe özgü etik ilke ve değerlerin belirlenmesi veya sosyal çalışma görevlilerine dair etik ilkelerin belirlenmesi yoluyla etik ilke ve değerlere yönelik düzenlemelerin yapılabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aile Mahkemelerinin Kuruluşu Görev Yargılanma Usullerine Dair Kanun (2003). Resmi Gazete, Sayı:24997, 18.01.2003
- Barker, R. L., and D. M. Branson (2000). *Forensic social work: Legal aspects of professional practice*. 2d ed. Binghamton, NY: Haworth.
- Butters, R. P., & Vaughan-Eden, V. (2011). The Ethics of Practicing Forensic Social Work. *Journal of Forensic Social Work*, (1), 61-72.
- Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük(2006). Resmi Gazete, Sayı: 10218
- Cılga, İ. (2004). *Bir Bilim ve Meslek Olarak Sosyal Hizmet* (Vol. 16)Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayınları
- Congress, E. (1999) *Social Work Values and Ethics: Identifying and Resolving Professional Dilemmas*. Belmont, CA: Wadsworth Publishing.
- Congress, E. & Mcauliffe D. (2006). Social work ethics: Professional codes in Australia and the United States. *International Social Work*, 49(2): 151-164.
- Congress, E. (2012). Law and Social Work Ethics in Forensic Social Work (Ethical Practice in Forensic Social Work), Erişim Linki: <http://nofsw.org/wp-content/uploads/2012/09/Ethics-and-Social-Work-Webinair-September-17-2012-final.pdf> Tarih: 07.01.2017.
- Çocuk Koruma Kanunu (2005), Resmi Gazete, Sayı: 25876, 15.07.2005.
- Denetimli Serbestlik Hizmetleri Yönetmeliği (2013). Resmi Gazete, Sayı: 28578, 05.03.2013
- Dönümcü, Ş. (2004). Sema Kut & Sosyal Hizmet "Yaşamla Bütünleşen Bir Mesleğin Öyküsü". Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi Yayını, No.11.
- Green, G., Thorpe, J., & Traupmann, a. M. (2005). The sprawling thicket: Knowledge and specialisation in forensic social work. *Australian Social Work*, 58(2), 142-153.
- HSK(2019). Türk Yargı Etiği Bildirgesi.Erişim Adres: <https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/90e928b1-8852-4571-92fe-72cb50d28b41.pdf> Erişim Tarihi: 5.04.2019
- Karakuş, B. (2015). Türkiye'de Sosyal Hizmet Uzmanı Sayıları ve İstihdam Açısından Durumları. Erişim Linki:

<http://www.shudernegi.org/?pnum=175&pt=T%C3%BCrkiye%27deki+Sosyal+Hizmet+Uzman%C4%B1+Say%C4%B1lar%C4%B1> Erişim Tarihi: 02.01. 2019.

- Maschi, T., & Killian, M. L. (2009). Defining Collaborative Forensic Social Work with Diverse Populations. In C. Bradley, K. Ward & T. Maschi (Eds.), *Forensic Social Work Psychosocial and Legal Issues in Diverse Practice Settings* New York: Springer Publishing Company.
- Maschi, T., & Killian, M. L. (2011). The evolution of forensic social work in the United States: Implications for 21st century practice. *Journal of Forensic Social Work*, 1, 8–36
- Munson, C. (2011). Forensic Social Work Practice Standards: Definition and Specification. *Journal of Forensic Social Work*, 1, 37-60.
- NOFSW. (1997). What is forensic social work? Erişim Adresi: https://nofsw.org/?page_id=10 Erişim Tarihi 01.04.2018
- NOFSW (1987). Code of Ethics. Erişim Adresi: <http://nofsw.org/wp-content/uploads/2014/03/NOSFW-Code-of-Ethics-Changes-2-16-12.pdf>. Erişim Tarihi: 01.04.2017
- Robbins, S., Vaughan-Eden, V., & Maschi, T. M. (2014). It's not CSI: The importance of forensics for social work education. *Journal of Forensic Social Work*, 4(3), 171–175.
- Sağlık Meslekleri Kurulu Yönetmeliği (2012).Resmi Gazete, Sayı:28497,
- SHUDER(2001). Sosyal Hizmet Mesleğinin Etik İlke ve Sorumlulukları. Ankara: Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Yayını, No.6

EK ADLİ SOSYAL ÇALIŞMA ULUSAL DERNEĞİ MESLEK ETİK URALLARI

GİRİŞ

Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği'ne üye olan her Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı Mesleki Etik Kurallara bağlı kalacağını resmi olarak taahhüt eder. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı, bu Mesleki Etik Kurallar uyarınca, topluma, meslektaşlarına ve onların örgütlerine, Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği ve dernek üyelerine karşı aşağıda belirtilen yükümlülükleri yerine getireceğini kabul eder. Her Adli Sosyal çalışma uygulayıcısı, refahın (wellbeing) artırılmasını, olası zararların en aza indirilmesini ve nitelikli adli sosyal hizmetlere eşit bir şekilde erişimin desteklenmesini teşvik etmelidir.

Kısım I

Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği'ne Karşı Etik Sorumluluklar

Kural 1. Her Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği üyesi bir Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı olmanın sorumluluklarını yerine getirebilmek için gerekli eğitim, arka plan ve deneyime sahip olmalıdır.

Kural 2. Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği üyeleri, üyeliğe hak kazanmak, lisans ve/veya sertifika almak dahil her ne sebeple olursa olsun bir üyenin niteliklerine, eğitimine, arka planına ya da deneyimine dair sözlü ya da yazılı olarak yanlış beyanda bulunmamalıdır.

Kural 3. Her Adli Sosyal çalışma Uygulayıcısı, uygulamaları etkileyen yasal değişikliklerden haberdar olmalı, hizmet içi eğitim programlarında yer almalı, mesleki konferanslara katılmalı, mesleki

yayınları takip ederek uygulama becerilerini genişletmeli, adli meselelerde meslektaşlarına danışmalı, istendiği takdirde meslektaşlarına ve diğer meslek elemanlarına eğitim materyalleri sunmalıdır.

Kural 4. Her üye diğer meslek elemanlarını ve kamuyu Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği'nin çalışmaları ve standartları konusunda bilgilendirmekten sorumludur.

Kural 5. Adli Sosyal çalışma Uygulayıcıları, bir vatandaş olarak kendi adlarına yaptıkları açıklamalar ile Ulusal Örgüt adına yaptıkları açıklamaları birbirinden ayırmalıdır.

Kural 6. Adli Sosyal çalışma Uygulayıcıları, müracaatçılara hizmet sunarken yasaların, kuralların, politikaların ve müdahale hedeflerinin içerdiği olası çelişkileri açıkça tespit etmek için çaba harcamalı ve diğer kurumlar ve topluluk üyelerine de bu konuda danışmalıdır.

Kural 7. Araştırma ve yayın yayımlayarak akademik inceleme yapan her Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı gizliliği sağlamalı ve tüm müracaatçıların fiziksel ve psikolojik olarak görecekları zararı en aza indirmelidir.

Kural 8. Ulusal Adli Sosyal Çalışma Derneği üyeleri yaptıkları araştırmalarda sadece gönüllü olarak bilgilendirilmiş onam imzalayan kişilerle çalışmalıdır. Araştırmaya katılan kişilerin mahremiyetinin ve saygınlıklarının korunması için özen gösterilmelidir. Herhangi bir araştırma projesine katılmayı reddeden müracaatçıya yönelik bir ceza uygulanamaz.

Kural 9. Yayımlanan eserlerde emeği geçenler, yayımcıların belirledikleri standartlar doğrultusunda kredi/ puan verilmelidir. Esere katkı sunan temel kişiler listelenmelidir. Birincil

katkı sunan yazarın adı en başta yer almalıdır.

Kısım II

İşverenlere ve Meslektaşlara Karşı Etik Sorumluluklar

Kural 10. Adli Sosyal çalışma Uygulayıcısı, işveren kurum ve Uygulayıcı arasında gönüllü olarak kabul edilmiş olan yükümlülüklerle bağlı kalmalıdır.

Kural 11. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı işverenlerin veya meslektaşların etik dışı uygulamalarını uygun kurum ve/veya meslek örgütlerine rapor etmelidir.

Kural 12. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı herhangi bir müracaatçı, meslektaş ya da kuruma karşı etik olmayan bir uygulamada bulunmayı reddetmelidir.

Kural 13. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı müracaatçılara, meslektaşlarına, süpervizyon alanlara, öğrenci ve stajyerlere karşı saygılı ve itibarlı davranmalıdır.

Kural 14. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı süpervizyon alanları, öğrenci ve stajyerleri değerlendirirken kurum normlarına ya da personel pratiklere uygun bir şekilde yansız ve adil davranmalıdır. Bu değerlendirmeler, değerlendirmenin konusu olan kişilerle paylaşılmalıdır.

Kural 15. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı talep olduğu takdirde meslektaşlara danışmalıdır.

Canon 16. Adli Sosyal çalışma Uygulayıcısı, müracaatçıyı, çalıştığı kurumun politikasına aykırı olacak bir şekilde özel

uygulama yapmaya teşvik edemez.

Kısım III Müracaatçılara Yönelik Etik Sorumluluklar

Kural 17. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı Adli Sosyal çalışma Hizmetleri sağlarken ırk, ulus, din, ten rengi, yaş, cinsiyet, cinsel yönelim, zihinsel veya fiziksel engellilik, siyasi görüş, medeni ya da yasal durum üzerinden ayrımcılık yapmamalıdır.

Kural 18. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı kendisine yapılan yönlendirmelerin kaynağını belirlemeli, hakkında değerlendirme ya da müdahale yaptığı bireyleri değerlendirmenin doğası ve amacı konusunda bilgilendirmeli ve elde edilen bilgilerin kimlerle paylaşılacağına dair uygulanabilir gizlilik standartlarını kullanmalıdır.

Kural 19. Adli Sosyal çalışma Uygulayıcısı, müracaatçının fiziki, duygusal ya da psikiyatrik sağlığını tehlikeye sokabilecek bir müdahale yapmamalıdır.

Kural 20. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı uygun durumlarda danışmanlık talep etmelidir.

Kural 21. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı gerektiğinde müracaatçının çıkarına en uygun olacak şekilde başka kurum ve profesyonellere yönlendirmeler yapmalıdır. Müracaatçı durum hakkında bilgilendirilmelidir.

Kural 22. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı kişisel, aile ve/veya mesleki sorumlulukları ile çelişki oluşturan durumlarda müracaatçısı ile doğabilecek olası çıkar çatışmalarından kaçınmak için o müracaatçı ile çalışmayı reddetmelidir.

Kural 23. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı müdahaleyi

müracaatçının devam etme isteğine karşın bitirecek olursa müracaatçıya kararı uygun biçimde açıklamalı ve hizmetlerin uygun başka kurum ve profesyonellerce devam ettirildiğinden emin olmalıdır.

Kural 24. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı yasalara tabi olan tüm kayıt ve belgelerin gizliliğini korumalıdır. Bilgi açıklama sadece müracaatçı bilgilendirildikten ve yazılı onay verdikten sonra yapılmalıdır.

Kural 25. Adli Sosyal çalışma Uygulayıcısı, sunulan hizmetlere uygun ve makul hizmet ücretleri belirlemeli ve bu ücretler benzer hizmetler veren meslek elemanlarının ücretleri ile orantılı olmalıdır.

Kural 26. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı yardıma ihtiyacı olan seçilmiş müracaatçılara hizmet sağlamalıdır.

Kural 27. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı yaptığı hizmetlerin karşılığı olan ücreti almalıdır.

Kural 28. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı sahtekarlık, hile ya da yasadışı herhangi bir faaliyette bulunamaz.

Kural 29. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı bir meslektaşı ile arasındaki sevk işlemleri için maddi değeri olan herhangi bir şeyi alamaz ve veremez, böyle bir şeyi kabul ve talep edemez.

Kural 30. Adli Sosyal çalışma Uygulayıcısı, kendi kişisel problemlerinin, ruhsal hastalık, alkol ya da uyuşturucu bağımlılığı problemlerinin müracaatçılara sunduğu hizmeti etkilemesine izin vermemelidir. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı uygun müdahaleyi ve tedaviyi talep etmekten sorumludur.

Kural 31. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı müracaatçılar,

öğrenciler veya yetkisi altında olan bir kimseyle cinsel ilişkide bulunamaz.

Kural 32. Adli Sosyal çalışma Uygulayıcısı, belgelenmiş ya da kuşkuyla çocuk ihmal ve istismarı, hasta ya da bağımlı olan başka kişilere yönelik istismar durumlarını, ilgili yerel ve ulusal yasalar doğrultusunda uygun yerel ve federal kurumlara rapor etmelidir.

Kural 33. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı müracaatçı tarafından yapılması muhtemel bedensel zararlar konusunda ciddi tehditler ortaya çıktığında uygun yasal yetkilileri ve belirlenmiş olası kurban(lar)ı bilgilendirmelidir.

Kural 34. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı, mesleki ya da eğitimsel amaçlarla yapılacak video ve ses kayıtlarında müracaatçıların yazılı onayını almak zorundadır.

Kural 35. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı küçük yaştaki müracaatçılara yönelik özel yükümlülükleri konusunda duyarlı olmalı, müracaatçıya uygulanan müdahaledeki ilerlemeyi en üst düzeye çıkaracak bilgiler sadece ebeveynler, vasiler ve uygun kurumlar ile paylaşılmalıdır.

Kısım IV Topluma Karşı Etik Sorumluluklar

Kural 36. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı Adli Sosyal Çalışma uygulamalarını etkileyecek olan yasa değişikliği teklifleri konusunda etki yaratmakla yükümlüdür.

Kural 37. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı Adli Sosyal çalışma hizmetlerinin tüm insanlara eşit olarak ulaştırılması ve hizmetlerin niteliklerinin artırılması için çalışmalıdır.

Kural 38. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı mahkemelerde yalancı şahitlik yapamaz.

Kural 39. Adli Sosyal Çalışma Uygulayıcısı yükümlülük ve sorumlulukları konusunda, bu yükümlülükleri yapmaya ve bu sorumlulukları üstlenmeye yeterli olmayan kişileri yetkilendiremez.